

MUTATIES IN REDACTIE EN ALGEMEEN BESTUUR VAN HET TIJDSCHRIFT

Nadat zowel de hoofdredacteur Prof. P. H. BUISMAN, als de beherend redacteur G. D. MARGADANT de wens te kennen hadden gegeven op grond van hun leeftijd van hun functies te worden ontheven, heeft het Algemeen Bestuur in zijn vergadering van 30 okt. j.l. besloten aan dit verzoek te voldoen, met bijzondere dank voor de vele en gewichtige diensten, gedurende een lange reeks van jaren aan het Tijdschrift be-
wezen.

In de vacature-BUISMAN werd voorzien door met ingang van 1 jan. 1966 te benoemen tot hoofdredacteur Prof. Dr. J. B. VISSER te Hilversum, hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam. En in de vacature-MARGADANT tot beherend redacteur B. Z. DEENIK te Utrecht, wetenschappelijk medewerker 1e klasse aan bovengenoemde universiteit. Eveneens met ingang van 1 januari 1966 zal de verzorging van de rubriek Excerpta Odontologica worden gesteld in handen van de redacteur A. C. LAMERS te Heumen.

De ter jaarvergadering op 10 april l.l. nieuw benoemde voorzitter F. W. SPIES en vice-voorzitter J. Th. L. ROZENDAAL werden ter vergadering van 30 okt. door de ere-voorzitter Dr. Ch. F. L. NORD met een korte toespraak in hun functie bevestigd.

Om particuliere redenen bedankte voor het Algemeen Bestuur J. A. M. DE DECKER te 's-Gravenhage.

HET LEDENCONGRES 1965 VAN DE MAATSCHAPPIJ

Het jaarlijkse Ledencongres van de Mij werd ditmaal op 5 en 6 november j.l. te Nijmegen gehouden waarvan het thema was gewijd aan de werkhouding van de practicus onder de titel: „Tandarts en Ergonomie”. Onder het voor ons nog niet gangbare begrip dat in het laatstgenoemde substantief is vervat, wordt (populair gezegd) verstaan het aanpassen van het werk aan de mens. Dit in tegenstelling tot het voorheen min of meer vanzelfsprekende uitgangspunt dat de mens zich aan de technisch gegeven omstandigheden en werktuigen diende aan te passen.

Over het psychologisch aspect hield Dr. P. J. WILLEMS, bestuurslid van de Ned. Ver. voor Ergonomie een inleiding over het wezen en de toepassing van de ergonomie, waarna Dr. P. A. VAN WELY, bedrijfsarts bij de bedrijfsgeneeskundige dienst van Philips, een exposé gaf van de werkhouding als probleem. De (staande) werkhouding vereist voor een groot deel statische spierarbeid die de eigenlijke

verrichting niet ten nutte strekt doch voortvloeit uit de positie van de practicus ten opzichte van het behandelterrein en de daarvoor bestaande installatie waarvan hij bij zijn manipulaties gebruik maakt. Hoe belangrijk zittend werken in een daarvoor juiste houding ook voor de tandarts is, zo dient dit met staand werken te worden afgewisseld. Daarvan dient de arbeidssituatie, zoals die bepaald wordt door de mond van de patiënt en het te hanteren instrumentarium optimaal te worden geconditioneerd, hetwelk een andere positie van de patiënt en een andere inrichting van de installatie vooronderstelt. Maar dit stelt de practicus evenzeer voor een wijziging in zijn houding die zich door de jaren heeft aangepast aan de eisen verbonden aan de gebruikelijke constellatie van het praktijkmilieu. De ervaring leert dat een omschakeling, hoe rationeel ook, op grote weerstanden stuit en daarom gaf de inleider het advies om met de toepassing van de ergonomie reeds bij de opleiding te beginnen.

Hierna gaf Prof. M. MAEGLIN uit Basel een overzicht van de pathologische afwijkingen voortvloeiende uit de werkhouding zoals die uit een onder de Zwitserse tandartsen gehouden enquête konden worden afgeleid. Het ging hierbij uiteraard om subjectief gekleurde gegevens, waardoor de objectieve pathologische reacties als uitgangspunt werden vertroebeld. Bovendien is uit Duitse statistieken gebleken dat zowel de gemiddelde levensduur als de levensverwachting van de tandarts niet afwijken van die van de arts en het gemiddelde individu.

Deze voordracht bood in zover niets nieuws dat de uitkomsten van dit onderzoek reeds geruime tijd geleden zijn gepubliceerd en daaraan ook in ons Tijdschrift uitvoerig aandacht is gewijd.*)

Na de middagpauze gaf Dr. Ir. J. R. DE JONG als arbeidsdeskundige, onder de titel: „Wegen naar verbetering van de uitrusting, werkwijze en programmering”, o.m. een analyse van de wijze waarop in enkele grote bedrijven werd gewerkt en van de benodigde tijd om tot de voltooiing van een bepaald werkstuk te geraken. Dit leidde tot een hergroepering van de onderdelen om deze aldus met minder moeite en tijdverlies binnen het handbereik van de werker te brengen.

Interessant was ook dat de efficiëntie en de produktie niet werden bepaald door de kleine onderbrekingen tijdens het werk (niksen) maar vooral door het individuele tempo tijdens de werkzame minuten. Een en ander werd daarbij betrokken op de arbeid van de tandarts in zijn eigen werkmilieu.

Na de thee pauze hielden de coll. G. ARNOLD en H. THEUNISSEN gezamenlijk beschouwingen over de aanpassing van de apparatuur, ieder aan een kathedreer beurtelings een bepaald aspect van dit thema toelichtend. Op deze ongebruikelijke maar niettemin levendige voordracht werd aan de hand van geprojecteerde illustraties uiteengezet welke eisen aan installatie en inrichting dienen te worden gesteld om het werk zittend te kunnen uitvoeren.

Prof. COMHAIRE uit Gent gaf vervolgens een uiteenzetting en motivering van de door hem ontwikkelde installatie, gebaseerd op opvattingen die sterk van de traditionele afwijken maar door hun logica en weldoordachtheid ongetwijfeld bijzondere aandacht verdienen. Het meest revolutionair is wel de plaatsing boven de schouder van de practicus van boormachine-arm, hand- en hoekstuk, airotor,

*) N. T.v.T. 1964, blz. 458; voorts: 1962, blz. 502, 1963, blz. 893 en 1964, blz. 139 en blz. 883.

lucht- en waterspuit waardoor deze veel gehanteerde instrumenten bij het grijpen meteen op de juiste manier in de hand komen te liggen.

Op zaterdagmorgen bestond er zeer grote belangstelling voor verschillende door Dental Depots tentoongestelde en door enkele collega's gedemonstreerde units en andere installatiestukken. De nadruk viel sterk op zittend werken en de „washed field“-methode waarbij in het algemeen op overtuigende wijze werd getoond dat geheel nieuwe opvattingen bezig zijn zich een weg te banen en dat de sinds vele generaties toegepaste werkmethoden alleszins voor verbetering vatbaar zijn.

Dit laatste kwam bovendien tot uiting in een tot hilariteit aanleiding gevend filmpje dat met enkele andere door de „American Dental Association“ beschikbaar gestelde, de nieuwe gezichtspunten duidelijk in het licht stelde.

A. C. Lamers

VERSLAG 1964 A.T.Z.

Verschenen is het verslag over 1964 van de „Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Tandheelkundige verzekerden van Ziekenfondsen“, waaraan wij het volgende ontleen.

In het verslagjaar werd met de Mij overeenstemming bereikt en een overeenkomst afgesloten.

Het tekort aan medewerkers is in het vorige jaar niet toegenomen. De wachtlijst telde op 31 december 6014 namen, verdeeld over 115 tandartsen. In de 17 behandelcentra was in totaal een capaciteit van 82 stoelen, waarvan in 11 centra 17 voor hele of halve dagen voor de schooltandverzorging in gebruik waren. Fluor-applicatie vond in 12 scholen bij de leerlingen van de 3e en 5e klasse plaats.

Van de jeugdtandverzorging wordt voorts vermeld dat 74.818 leerlingen van de 1e tot de 6e klasse daarvoor waren ingeschreven en tweemaal konden worden onderzocht en waar nodig behandeld. Het aantal aan de s.t.v. deelnemende scholen voor b.l.o. bedroeg 14. De s.t.v. beschikt thans over 18 mobiele installaties.

Bij deze dienst werden in 1964 bij de l.s.-kinderen 103.000 vullingen gelegd, waarvan 38.000 in melkelementen. Er werden 3560 extracties van blijvende kiezen verricht en 17.360 van melkelementen. Het aantal pulpabehandelingen bedroeg 384.

Bij de ziekenfondsverzekerden werden in het verslagjaar ongeveer 360.000 definitieve vullingen gelegd en 349.000 extracties in het blijvende gebit uitgevoerd benevens 27.4 duizend melkelementen verwijderd. Het aantal pulpabehandelingen beliep 5.726.

Wat de tandvervangning betreft werden 8.018 volledige protheses geplaatst en 2.886 algehele onder- of bovenkunstgebitten benevens 3.665 partiële.

Bij de Commissie van Beroep werden 23 klachten ingediend waarvan 22 betrekking hadden op protheses.

De nacht- en zondagsdienst voldeed aan de verwachtingen, het aantal deelnemende tandartsen nam toe. Er werd door 3000 personen hulp gevraagd die in 750 gevallen nabloeding betrof en in 1424 gevallen tot extractie leidde. 619 behandelingen waren van uiteenlopende aard.

De exploitatiekosten van de ziekenfondspraktijk bedroegen ca. 4,49 miljoen

Binnenland

gulden, van de schooltandverzorging f 944.500.—, zijnde per leerling ongeveer f 17.—. De kosten van de fluor-applicatie bedroegen in 1964 f 5450.—. Zij nog aangestipt dat A.T.Z. haar zorgen uitstrekt over 659.000 zielen waarbij de kosten per ziel f 6.07 hebben bedragen. B.

Z.W.O.-JAARBOEK 1964

Verschenen is het Jaarboek 1964 van de Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek, dat wederom in 180 pagina's een uitvoerig overzicht bevat van de werkzaamheden, in hoofdzaak via financiële steunverlening in het vorige jaar.

Het Jaarboek wordt geopend met een portret van de in 1964 overleden onder-voorzitter, Prof. WESTENBRINK, in leven hoogleraar in de biochemie aan de Utrechtse universiteit, wiens verdiensten voor de Organisatie en voor de wetenschap worden geschetst.

Een desbetreffend advies van Z.W.O. heeft, aldus vermeldt het inleidend hoofdstuk over de werkzaamheden en bevindingen, aanleiding gegeven tot een omzetting van het ministerie van O.K. en W. in een departement van onderwijs en wetenschappen. Ook heeft Z.W.O. voorgesteld een Raad voor het Wetenschapsbeleid in te stellen. Oppericht werd een Stichting voor Wetenschappelijk Onderzoek van de Tropen (WOTRO bij afkorting), welke tevens f. 500.000 ter beschikking werd gesteld.

In het verslagjaar werden 157 subsidies toegekend waarmee een bedrag van 17 miljoen gulden gemoeid was. Het merendeel van dit aantal was bestemd voor onderzoekingen van vrij beperkte omvang. Het grootste deel van het bedrag was bestemd voor financiering van het onderzoekprogramma op het gebied van de wis-kunde en natuurwetenschappen. De lasten en baten hadden in 1964 een omvang van 25 miljoen gulden.

De verstrekte subsidies hadden voor meer dan de helft betrekking op voortzetting van een reeds eerder gegeven subsidie. Dit blijkt ook het geval te zijn met betrekking tot het longitudinaal onderzoek betreffende orthodontische afwijkingen van lector Mej. M. DE BOER waarvoor reeds sinds in 1960 een bijdrage werd gegeven en blijkens de lijst van verleende subsidies in 1964 een afsluitend bedrag is toegekend.

Voorts bevat het Jaarboek een lijst van bijdragen ter financiering van publicaties, stipendia, stagebeurzen en beurzen voor korte buitenlandse reizen.

In de 60 bladzijden tellende verslagen van onderzoekingen is er een dat betrekking heeft op de werkzaamheden van de stichting voor fundamenteel geneeskundig onderzoek (FUNGO), onderverdeeld in drie werkgemeenschappen, elk met een aantal werkgroepen.

Een omvangrijke lijst van publikaties, resulterend uit onderzoekingen waarvoor Z.W.O. financiële steun verleende, vormt het sluitstuk van het Jaarboek.

BROCHURE „VOEDING EN TANDCARIËS”

De „Commissie van Advies betreffende voedingsvoorlichting en tandcariës” heeft aan de hand van haar rapport aan de ministers van landbouw en visserij en van

sociale zaken en volksgezondheid en de daarin vervatte aanbevelingen met betrekking tot het voorkómen en bestrijden van tandbederf*), een brochure (12 blz.) samengesteld waarin de betreffende grondslagen worden uiteengezet, de voeding tijdens de zwangerschap en de lactatieperiode wordt besproken, zomede die van de zuigeling en de kleuter en ten slotte de voeding van oudere kinderen en volwassenen. In conclusies worden de essentiële punten van een rationele voeding na elk hoofdstuk samengevat.

Op heldere en indringende wijze wordt in het geschrift begrip bijgebracht inzake het verband tussen de samenstelling van de voeding en de bedreiging van het gebit, zomede het afwenden van de laatste.

Van de brochure zijn bij het Voorlichtingsbureau voor de Voeding (Directeur Prof. Dr. C. DEN HARTOG), Koninginnegracht 42, 's-Gravenhage, op verzoek meerdere exemplaren verkrijgbaar. B.

T.S.V. „JOHN TOMES”, UTRECHT

Het bestuur van de T.S.V. „John Tomes” is voor het verenigingsjaar 1965-1966 als volgt samengesteld: J. P. VAN AMERONGEN, praeses; K. VAN ANKEN ab actis, Lepelenburg 1, Utrecht; H. P. VAN DEN AKKER, fiscus; Mej. E. C. M. BERENDS, bibliothecaresse; C. J. VAN HASELEN, secundus.

FLUORIDERING

Met grote meerderheid van stemmen hebben de Provinciale Staten van Noord-Holland besloten over te gaan tot fluoridering van het drinkwater van het provinciaal waterleidingbedrijf.

EEN ONTSLAG

Dr. E. Krijgers Janzen, tijdelijk te Chicago en dit voorjaar benoemd tot lector in de Orthodontie aan de Universiteit te Amsterdam, heeft als zodanig zijn ontslag genomen.

*) Men zie de bespreking van het rapport in het vorige nummer.